

بولتن ماهانه نظام های پرداخت در ایران

مهر ۱۳۹۵

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

اداره نظام های پرداخت

تاریخ انتشار: بهمن ۱۳۹۵

فهرست مندرجات

۵	تعاریف و تغییرات
۶	۱. سامانه‌های ملی پرداخت در یک نگاه
۹	۲. عملکرد سامانه‌های ملی پرداخت
۹	۱-۲. سامانه تسویه ناخالص آنی (ساتنا)
۱۱	۲-۲. اتاق پایاپای الکترونیک (پایا)
۱۳	۲-۳. شبکه تبادل اطلاعات بین بانکی (شتاب)
۱۷	۲-۴. شبکه الکترونیکی پرداخت کارتی (شاپرک)
۲۱	۳. جمع‌بندی

فهرست جداول

- جدول ۱- شاخص‌های عمده اقتصادی ۵
- جدول ۲- تعداد و مبلغ ماهانه تراکنش‌های پردازش و تسویه شده مشتریان غیربانکی در نظام‌های پرداخت ۶
- جدول ۳- تعداد و مبلغ تراکنش‌های پردازش و تسویه شده مشتریان غیربانکی در نظام‌های پرداخت به ازای هر ۱۰۰۰ نفر ۷
- جدول ۴- موقعیت ایران در مقایسه با کشورهای کمیته پرداخت و زیرساخت‌های بازار (CPMI) در خصوص تراکنش‌های الکترونیکی مشتریان غیربانکی (دلار) ۸
- جدول ۵- تعداد و مبلغ ماهانه تراکنش‌های پردازش و تسویه شده در ساتنا ۹
- جدول ۶- متوسط مبلغ اسمی و واقعی تراکنش‌های پردازش و تسویه شده در ساتنا (میلیون ریال) ۱۰
- جدول ۷- تعداد و مبلغ ماهانه تراکنش‌های پردازش و تسویه شده در پایا ۱۱
- جدول ۸- متوسط مبلغ اسمی و واقعی تراکنش‌های پردازش شده در پایا (هزار ریال) ۱۲
- جدول ۹- تعداد و مبلغ ماهانه تراکنش‌های کارتی شتاب ۱۳
- جدول ۱۰- تعداد و مبلغ ماهانه تراکنش‌های پردازش و تسویه شده مشتریان غیربانکی در شتاب به تفکیک نوع خدمت ۱۴
- جدول ۱۱- متوسط مبلغ تراکنش‌های کارتی (هزار ریال) ۱۶
- جدول ۱۲- تعداد و مبلغ ماهانه تراکنش‌های کارتی شاپرک ۱۷
- جدول ۱۳- متوسط مبلغ تراکنش‌های شاپرک (هزار ریال) ۱۸
- جدول ۱۴- سهم هر کانال پردازش از تراکنش‌های شاپرک (%) ۱۸

فهرست نمودارها

- نمودار ۱- روند تغییرات تعداد تراکنش‌های پرداخت شده در ساتنا ۱۰
- نمودار ۲- روند تغییرات مبلغ تراکنش‌های پرداخت شده در ساتنا ۱۱
- نمودار ۳- روند تغییرات تعداد تراکنش‌های پرداخت شده در پایا ۱۲
- نمودار ۴- روند تغییرات مبلغ تراکنش‌های پرداخت شده در پایا ۱۳
- نمودار ۵- تعداد تراکنش‌های پرداخت و تسویه شده در شتاب به تفکیک نوع خدمت ۱۵
- نمودار ۶- مبلغ تراکنش‌های پرداخت و تسویه شده در شتاب به تفکیک نوع خدمت ۱۵
- نمودار ۷- روند تغییرات تعداد تراکنش‌های کارتی به تفکیک نوع عملیات طی یک سال اخیر ۱۶
- نمودار ۸- روند تغییرات مبلغ تراکنش‌های کارتی به تفکیک نوع عملیات طی یک سال اخیر ۱۷
- نمودار ۹- تعداد تراکنش‌های پرداخت کارتی (شاپرکی) به تفکیک کانال پرداخت ۱۹
- نمودار ۱۰- مبلغ تراکنش‌های پرداخت کارتی (شاپرکی) به تفکیک نوع تراکنش ۱۹
- نمودار ۱۱- روند تغییرات تعداد تراکنش‌های پرداخت کارتی (شاپرک) طی یک سال اخیر ۲۰
- نمودار ۱۲- روند تغییرات مبلغ تراکنش‌های پرداخت کارتی شاپرک طی یک سال اخیر ۲۰
- نمودار ۱۳- سهم سامانه‌های ملی پرداخت از ارزش کل مبادلات الکترونیکی پرداخت شده ۲۱
- نمودار ۱۴- درصد تغییرات ماهانه تعداد تراکنش‌ها در هر سامانه در مهرماه و مقایسه آن با متوسط رشد ماهانه طی یک سال گذشته ۲۲
- نمودار ۱۵- درصد تغییرات ماهانه مبلغ تراکنش‌ها در هر سامانه در مهرماه و مقایسه آن با متوسط رشد ماهانه طی یک سال گذشته ۲۲
- نمودار ۱۶- ارزش تراکنش‌های پرداخت شده در سامانه‌های ملی پرداخت طی یک سال گذشته ۲۳

تعاریف

تراکنش: هر نوع عملیات مالی الکترونیکی که منجر به ارائه خدمت و یا تحویل کالا به مشتریان حقیقی یا حقوقی می‌شود.

ساتنا: سامانه تسویه ناخالص آنی است که دربرگیرنده تسویه پرداخت‌های کلان بین بانکی، انتقال وجه فوری بین حساب‌های مشتریان در دو بانک و تسویه مبادلات سیستم‌ها است.

پایا: سامانه پایای الکترونیکی است که به عنوان زیرساخت اصلی انتقال وجه بین بانکی راه‌اندازی شده است. در حال حاضر، پایا تراکنش‌های دستور پرداخت واریز مستقیم و تسویه شاپرک را دربرمی‌گیرد.

شتاب: شبکه تبادل اطلاعات بین بانکی است که دامنه وسیعی از تبادلات مالی از قبیل برداشت وجه نقد، انتقال وجه، خرید، پرداخت قبوض و مانده‌گیری را دربرمی‌گیرد.

شاپرک: شبکه الکترونیکی پرداخت کارتی است که پرداخت‌های کارتی خرید، پرداخت قبوض و مانده‌گیری از طریق مراکز فروش کالا و خدمات، اینترنت و تلفن همراه را پوشش می‌دهد.

جدول ۱ - شاخص‌های عمده اقتصادی

۱۳۹۵		۱۳۹۴	شاخص اقتصادی
مهر	شهریور	مهر	
۲۴۸/۰۰	۲۴۷/۱۰	۲۲۷/۰۰	شاخص بهای کالا*
۷۹/۶۹	۷۹/۶۹	۷۷/۸۶	جمعیت (میلیون)
۳۱۵۳۳	۳۱۲۶۹	۲۹۹۵۴	متوسط نرخ ارز مبادله‌ای باراز بین بانکی (ریال)

* سال پایه، سال ۱۳۹۰ است

۱. سامانه‌های ملی پرداخت در یک نگاه

جدول ۲ - تعداد و مبلغ تراکنش‌های پردازش و تسویه شده مشتریان غیربانکی در نظام‌های پرداخت

سامانه	تعداد (هزار)		درصد تغییر		مبلغ (هزار میلیارد ریال)		درصد تغییر		
	۱۳۹۵		ماه‌بانه	سالانه	۱۳۹۴		ماه‌بانه	سالانه	
	مهر	شهریور			مهر	شهریور			
ساتنا (بین مشتری)	۶۱۸	۸۲۷	۱۷/۴	-۱۲/۳	۱.۴۸۰	۱.۷۸۱	۱.۶۵۵	۱۱/۸	-۷/۱
پایا (دستور پرداخت واریز مستقیم)	۲.۷۱۴	۴.۴۲۸	۴۹/۶	-۸/۳	۱۴۰	۳۳۸	۳۱۶	۱۲۴/۷	-۶/۶
شتاب	۱.۱۳۱.۰۹۰	۱.۴۳۴.۶۹۴	۱۸/۰	-۷/۰	۱.۶۳۴	۲.۲۱۷	۲.۰۳۴	۲۴/۴	-۸/۳
پایانه خودپرداز	۲۵۹.۶۹۳	۲۹۹.۴۸۶	۷/۵	-۶/۸	۵۴۰	۶۷۲	۶۱۸	۱۴/۵	-۸/۰
پایانه شعبه	۵۰.۸۳	۵.۷۱۶	۳/۰	-۸/۴	۱۶۳	۲۱۰	۱۹۴	۱۸/۶	-۷/۶
پایانه کیوسک	۱۵۸	۶۵۴	۳۰۵/۰	-۱/۹	۰/۵	۲/۵	۲/۵	۴۲۱/۴	۱/۴
شاپرک	۸۴۱.۳۱۰	۱.۰۹۰.۹۴۳	۲۰/۳	-۷/۲	۸۵۸	۱.۲۱۲	۱.۰۱۴	۲۸/۷	-۸/۹
پایانه فروش	۶۳۹.۳۵۴	۹۴۹.۲۷۲	۳۶/۶	-۸/۰	۸۰۱	۱.۱۱۴	۱.۰۱۶	۲۶/۷	-۸/۹
اینترنت	۵۹.۷۷۲	۲۸.۲۶۷	-۵۷/۲	-۹/۴	۵۲	۹۲	۸۳	۵۸/۷	-۹/۷
تلفن همراه	۱۴۲.۱۸۵	۱۱۳.۴۰۴	-۲۰/۱	۰/۱	۵	۶	۶	۲۲/۰	۰/۴
سایر*	۲۴.۸۴۵	۳۷.۸۹۶	۴۹/۰	-۲/۳	۷۲	۱۲۲	۱۱۵	۵۹/۱	-۵/۴
کل سامانه‌ها	۱.۱۳۴.۴۲۲	۱.۴۳۹.۹۴۹	۱۸/۰	-۷/۰	۳.۲۵۵	۴.۳۳۶	۴.۰۰۴	۲۳/۰	-۷/۶

* شامل تلفن ثابت و تراکنش‌های غیرشاپرکی پایانه فروش، اینترنت و تلفن همراه

جدول ۳- تعداد و مبلغ تراکنش‌های پردازش و تسویه شده مشتریان غیربانکی در نظام‌های پرداخت به ازای هر ۱۰۰۰ نفر

درصد تغییر		مبلغ تراکنش‌های پردازش شده به ازای هر ۱۰۰۰ نفر (میلیون ریال)			درصد تغییر		تعداد تراکنش‌های پردازش شده به ازای هر ۱۰۰۰ نفر			سامانه
							۱۳۹۵		۱۳۹۴	
		ماه‌بانه	سال‌بانه	مهر	شهریور	مهر	ماه‌بانه	سال‌بانه	مهر	
-۷/۱	۱۱/۸	۲۱.۲۶۰	۲۲.۸۷۸	۱۹.۰۱۴	-۱۲/۳	۱۷/۴	۹	۱۰	۸	ساتنا (بین مشتری)
-۶/۶	۱۲۴/۷	۴.۰۵۲	۴.۳۳۹	۱.۸۰۴	-۸/۳	۴۹/۶	۵۲	۵۷	۳۵	پایا (دستورپرداخت واریز مستقیم)
-۸/۳	۲۴/۴	۲۶.۱۲۱	۲۸.۴۷۷	۲۰.۹۸۹	-۷/۰	۱۸/۰	۱۷.۱۳۸	۱۸.۴۲۸	۱۴.۵۲۸	شتاب
-۸/۰	۱۴/۵	۷.۹۴۰	۸.۶۲۶	۶.۹۳۴	-۶/۸	۷/۵	۳.۵۸۴	۳.۸۴۷	۳.۳۳۶	پایانه خودپرداز
-۷/۶	۱۸/۶	۲.۴۸۷	۲.۶۹۱	۲.۰۹۷	-۸/۴	۳/۰	۶۷	۷۳	۶۵	پایانه شعبه
۱/۴	۴۲۱/۴	۳۲	۳۱	۶	-۱/۹	۳۰۵/۰	۸	۸	۲	پایانه کیوسک
-۸/۹	۲۸/۷	۱۴.۱۸۲	۱۵.۵۶۳	۱۱.۰۲۲	-۷/۲	۲۰/۳	۱۳.۰۰۳	۱۴.۰۱۲	۱۰.۸۰۶	شاپرک
-۸/۹	۲۶/۷	۱۳.۰۴۶	۱۴.۳۱۳	۱۰.۲۹۳	-۸/۰	۳۶/۶	۱۱.۲۱۵	۱۲.۱۹۳	۸.۲۱۲	پایانه فروش
-۹/۷	۵۸/۷	۱.۰۶۳	۱.۱۷۷	۶۷۰	-۹/۴	-۵۷/۲	۳۲۹	۳۶۳	۷۶۸	اینترنت
۰/۴	۲۲/۰	۷۳	۷۳	۶۰	۰/۱	-۲۰/۱	۱.۴۵۹	۱.۴۵۷	۱.۸۲۶	تلفن همراه

جدول ۴ - موقعیت ایران در مقایسه با کشورهای کمیته پرداخت و زیرساخت‌های بازار (CPMI) در خصوص تراکنش‌های الکترونیکی مشتریان غیربانکی (دلار)

شماره	کشور**	متوسط ارزش تراکنش‌ها به ازای هر نفر	شماره	کشور**	متوسط ارزش هر تراکنش
۱	انگلستان	۱۵۷.۵۵۳	۱	چین	۱۲.۴۹۹
۲	آلمان	۹۵.۰۹۲	۲	عربستان سعودی	۸.۷۴۰
۳	استرالیا	۵۳.۸۳۶	۳	مکزیک	۶.۴۳۴
۴	سوئیس	۵۰.۳۶۶	۴	انگلستان	۶.۱۴۵
۵	عربستان سعودی	۴۵.۱۵۳	۵	آلمان	۴.۷۰۰
۶	فرانسه	۴۴.۳۹۰	۶	سوئیس	۳.۰۹۴
۷	بلژیک	۴۱.۲۶۵	۷	ایتالیا	۲.۸۸۹
۸	هلند	۳۹.۵۱۲	۸	بلژیک	۲.۰۴۴
۹	کره جنوبی	۳۱.۹۶۵	۹	فرانسه	۱.۹۳۰
۱۰	سوئد	۲۰.۸۲۲	۱۰	روسیه	۱.۸۴۲
۱۱	ایتالیا	۱۷.۸۰۶	۱۱	استرالیا	۱.۷۸۳
۱۲	مکزیک	۱۴.۴۹۹	۱۲	هندوستان	۱.۵۷۲
۱۳	کانادا	۱۴.۰۳۹	۱۳	امریکا	۱.۳۵۲
۱۴	سنگاپور	۱۳.۷۸۲	۱۴	هلند	۱.۳۱۵
۱۵	چین	۱۱.۸۶۶	۱۵	کره جنوبی	۱.۱۳۱
۱۶	روسیه	۱۰.۴۵۹	۱۶	برزیل	۸۲۰
۱۷	برزیل	۸.۸۵۸	۱۷	آفریقای جنوبی	۷۶۹
۱۸	آفریقای جنوبی	۳.۷۳۰	۱۸	سوئد	۶۶۶
۱۹	ایران	۱.۶۳۱	۱۹	کانادا	۵۷۵
۲۰	هندوستان	۱.۰۳۵	۲۰	سنگاپور	۲۳۷
۲۱	ترکیه	۲۳۴	۲۱	ترکیه	۶۷
	امریکا	موجود نیست	۲۲	ایران	۵۶

* اطلاعات کشورهای CPMI مربوط به مجموع تراکنش‌های الکترونیکی مشتریان طی سال ۲۰۱۳ بوده که متوسط ماهانه برای آنها محاسبه شده است؛ حال آنکه اطلاعات ایران مربوط به مهر ۱۳۹۵ است که تاثیرپذیر از تغییرات فصلی است.

۲. عملکرد سامانه‌های ملی پرداخت

در این بخش به عملکرد سامانه‌های ساتنا، پایا، شتاب و شاپرک به تفصیل می‌پردازیم.

۲-۱. سامانه تسویه ناخالص آنی (ساتنا):

جدول ۵ - تعداد و مبلغ تراکنش‌های پردازش و تسویه شده در ساتنا

درصد تغییر		مبلغ (هزار میلیارد ریال)			درصد تغییر		تعداد (هزار)			سامانه
ماهانه	سالانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	ماهانه	سالانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	
		مهر	شهریور	مهر			مهر	شهریور	مهر	
-۱۲/۲	۱۸/۵	۵,۳۰۸	۶,۰۴۳	۴,۴۸۰	-۱۲/۳	۱۶/۱	۷۵۵	۸۶۱	۶۵۰	ساتنا
-۲۴/۲	-۱/۷	۸۳۹	۱,۱۰۶	۸۵۳	-۱۵/۹	-۲۱/۸	۹	۱۰	۱۱	بین بانکی
-۷/۱	۱۱/۸	۱,۶۵۵	۱,۷۸۱	۱,۴۸۰	-۱۲/۳	۱۷/۴	۷۲۵	۸۲۷	۶۱۸	بین مشتری
-۱۰/۸	۳۱/۱	۲,۸۱۴	۳,۱۵۶	۲,۱۴۶	-۷/۹	-۰/۷	۲۱	۲۳	۲۱	تسویه مبادلات سیستم‌ها

ساتنا در مهر ۹۵ بیش از ۷۵۰ هزار تراکنش به ارزش بیش از ۵,۰۰۰ هزار میلیارد ریال را پردازش نموده است که نسبت به ماه گذشته هم از بعد تعدادی و هم از بعد مبلغی از رشد منفی برخوردار بوده است (جدول ۵).

نکته قابل توجه این است که در مقایسه با مهر ۹۴ تعداد انتقال وجه‌های ساتنا از رشد بالای ۱۶ درصدی (رشد سالانه تعدادی در ماه گذشته ۲۷ درصد بوده است) و مبلغ آنها از رشد ۱۹ درصدی برخوردار بوده‌اند که بیشترین سهم این افزایش مربوط به رشد تراکنش‌های بین مشتریان است.

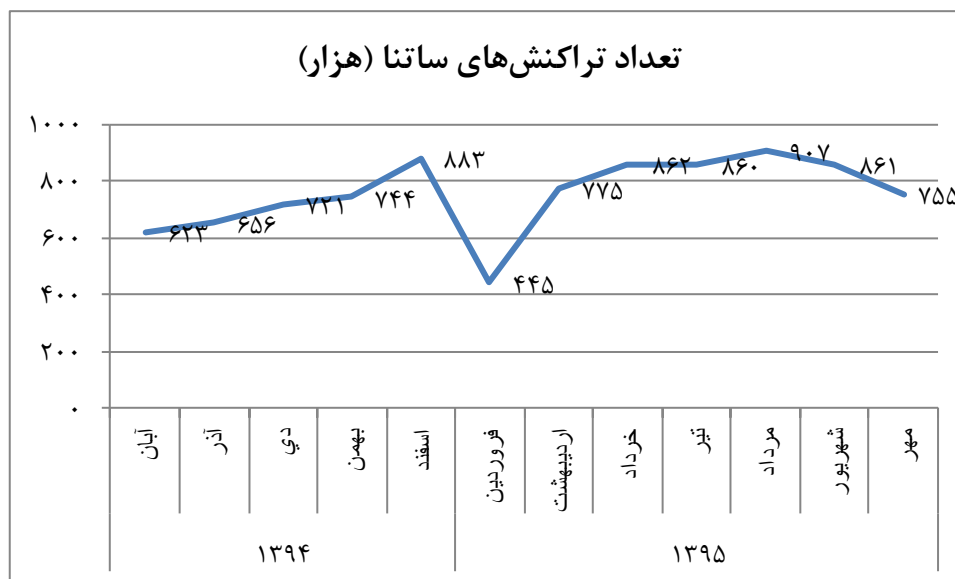
تعداد تراکنش‌های بین بانکی نسبت به سال گذشته رشد منفی ۲۲ درصدی داشته، درحالی‌که مبلغ آنها تنها ۲ درصد کاهش داشته است. (جدول ۵)

متوسط مبلغ اسمی تراکنش‌های بین بانکی در مهر ۹۵ بیش از ۹۵ میلیارد ریال بوده که نسبت به مهر سال گذشته بیش از ۲۵ درصد رشد داشته است. درخصوص تراکنش‌های بین مشتری، متوسط مبلغ از ۲,۳۹۷ میلیون ریال در مهر ۹۴ با کاهش تقریبی ۵ درصدی به ۲,۲۸۳ میلیون ریال در مهر ۹۵ رسیده است که البته با مقایسه مبالغ واقعی و با در نظر گرفتن تورم، مشاهده می‌شود شاخص مزبور در حقیقت، بیش از ۱۲ درصد کاهش داشته است. از آنجاییکه در گزارش ماه گذشته (بولتن شهریورماه) نیز شاهد رشد منفی متوسط مبلغ تراکنش‌های مشتریان غیربانکی بودیم، می‌توان به شناخت بیشتر مردم و استقبال آنها از ساتنا در انتقال وجه بین بانکی حتی برای مبالغ کم، پی برد.

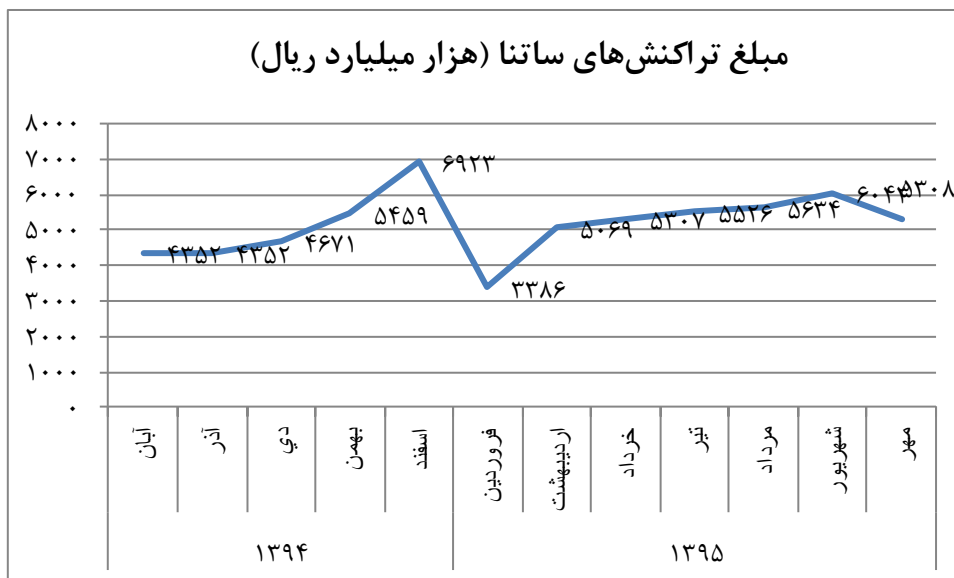
در مقایسه با ماه گذشته، متوسط مبلغ تراکنش‌های بین بانکی کاهش، درحالیکه متوسط مبلغ تراکنش‌های بین مشتری افزایش یافته است. (جدول ۶)

جدول ۶ - متوسط مبلغ اسمی و واقعی تراکنش‌های پردازش و تسویه شده در ساتنا (میلیون ریال)

درصد تغییر		متوسط مبلغ واقعی هر تراکنش			درصد تغییر		متوسط مبلغ هر تراکنش			سامانه
ماه‌بانه	سالیانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	ماه‌بانه	سالیانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	
		مهر	شهریور	مهر			مهر	شهریور	مهر	
-۰/۳	-۶/۶	۲.۸۳۵	۲.۸۴۲	۳.۰۳۵	۰/۱	۲/۱	۷.۰۳۰	۷.۰۲۳	۶.۸۸۹	ساتنا
-۱۰/۲	۱۵/۱	۳۸.۶۵۵	۴۳.۰۴۷	۳۳.۵۸۸	-۹/۹	۲۵/۷	۹۵.۸۶۴	۱۰۶.۳۷۰	۷۶.۲۴۵	بین بانکی
۵/۶	-۱۲/۸	۹۲۱	۸۷۲	۱.۰۵۶	۶/۰	-۴/۷	۲.۲۸۳	۲.۱۵۴	۲.۳۹۷	بین مشتری
-۳/۶	۲۰/۹	۵۳.۱۸۳	۵۵.۱۴۹	۴۴.۰۰۴	-۳/۲	۳۲/۰	۱۳۱.۸۹۳	۱۳۶.۲۷۳	۹۹.۸۸۹	تسویه مبادلات سیستم‌ها

نمودار ۱- روند تغییرات تعداد تراکنش‌های پردازش شده در ساتنا (بین بانکی، بین مشتری و تسویه مبادلات سیستم‌ها) طی یک‌سال اخیر - همانطور که مشاهده می‌شود، تعداد تراکنش‌ها در نیمه دوم سال گذشته روندی صعودی و خطی با شیبی نسبتاً ملایم داشته و در اسفندماه به حد بیشینه خود رسیده است. در نیمه اول سال جاری، رشد تعداد تراکنش‌ها پیرو الگویی غیرخطی است که در مرداد ماه به حداکثر میزان دست‌یافته و تا مهرماه روند کاهشی آن ادامه یافته است.

نمودار ۲- روند تغییرات مبلغ تراکنش‌های پردازش شده در ساتنا (بین بانکی، بین مشتری و تسویه مبادلات سیستم‌ها) طی یک سال اخیر- مبلغ تراکنش‌ها، روندی صعودی با شیبی ملایم دارد که در ماه‌های اسفند و فروردین و مهر از تغییرات فصلی برخوردار بوده است.

۲-۲. اتاق پایاپای الکترونیک (پایا):

جدول ۷- تعداد و مبلغ ماهانه تراکنش‌های پردازش و تسویه شده در پایا

درصد تغییر		مبلغ (هزار میلیارد ریال)			درصد تغییر		تعداد (میلیون)			سامانه
ماه‌یانه	سال‌یانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	ماه‌یانه	سال‌یانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	
		مهر	شهریور	مهر			مهر	شهریور	مهر	
-۸/۱	۴۲/۲	۱.۴۲۵	۱.۵۵۰	۱.۰۰۲	-۵/۸	۲۲/۲	۱۷۷	۱۸۸	۱۴۵	پایا
-۶/۶	۱۲۴/۷	۳۱۶	۳۳۸	۱۴۰	-۸/۳	۴۹/۶	۴	۴	۳	دستور پرداخت واریز مستقیم
-۸/۵	۲۸/۷	۱.۱۱۰	۱.۲۱۲	۸۶۲	-۵/۷	۲۱/۷	۱۷۳	۱۸۴	۱۴۲	تسویه شاپرک

تعداد تراکنش‌های پایا در مهر ۹۵ بیش از ۱۷۰ میلیون به ارزشی قریب به ۱۴۰۰ هزار میلیارد ریال بوده که نسبت به سال گذشته افزایش چشمگیر ۲۲ درصدی داشته است (ماه گذشته رشد مشابه ۲۴ درصدی را شاهد بودیم). چنین افزایشی در هر دو نوع خدمت ارائه شده توسط پایا یعنی دستورپرداخت واریز مستقیم و تسویه شاپرک مشاهده می‌شود.

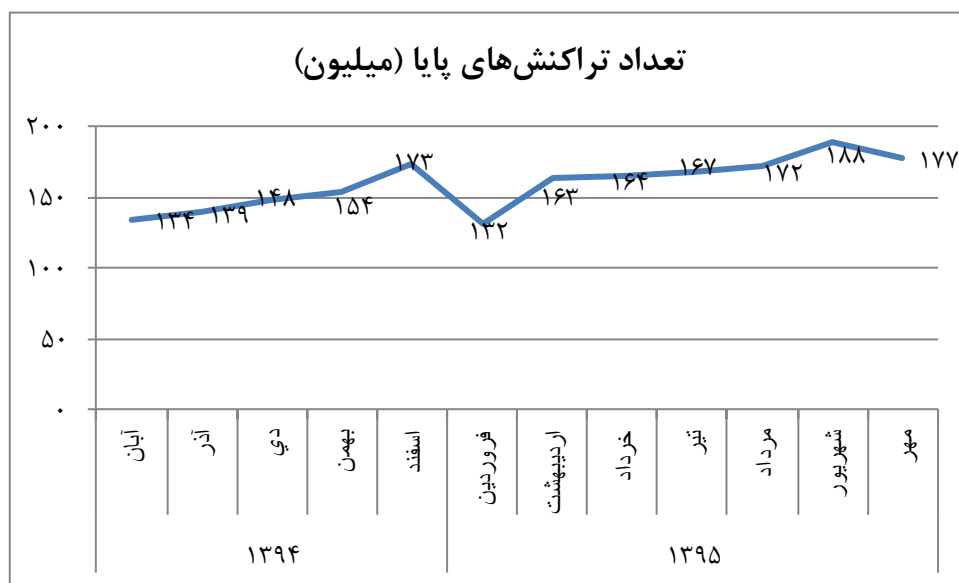
در مقایسه با ماه گذشته، افت ناچیز ۶ درصدی در تعداد تراکنش‌ها مشاهده می‌شود که درکنار نمودار ۳ گواهی بر ثبات نسبی سامانه است.

از سوی دیگر، همانطور که از جدول ۸ پیداست، متوسط مبلغ هر دستورپرداخت واریز مستقیم از حدود ۵۲ میلیون ریال در سال گذشته به ۷۸ میلیون ریال افزایش یافته است که این افزایش قابل توجه (۵۰ درصد) در

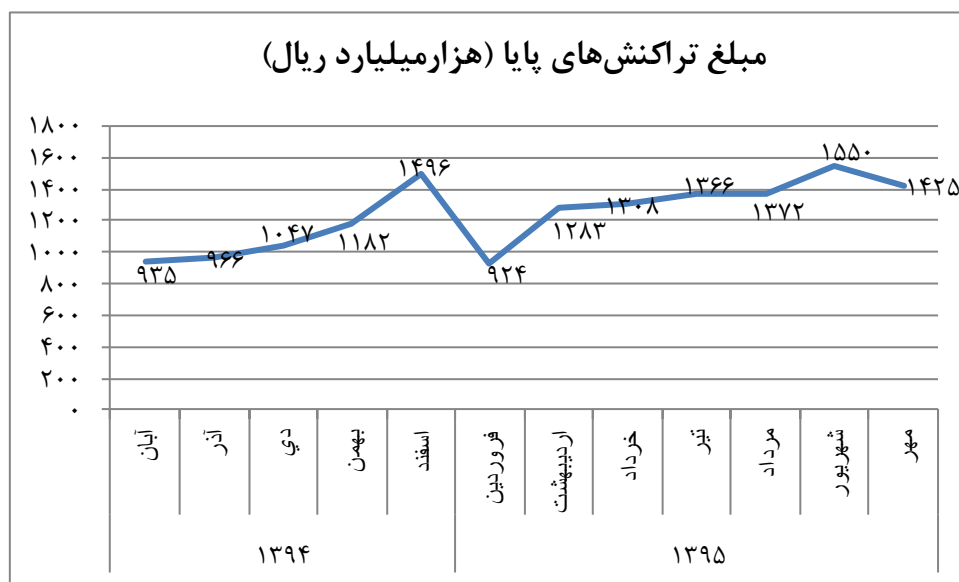
مبالغ واقعی نیز، البته با شدت کمتری (۳۸ درصد) مشاهده می‌شود. درخصوص متوسط مبلغ اسمی دستورپرداخت‌های ارسالی شاپرک، رشد ناچیز ۶ درصدی نسبت به سال گذشته ملاحظه می‌شود که البته با حذف شاخص تورم، شاهد رشد منفی ۳ درصدی در مبالغ واقعی دستورپرداخت‌های مزبور هستیم. همانطور که پیش‌تر نیز اشاره شد به واسطه ثبات نسبی سامانه پایا، در گزارش ماه‌های گذشته نیز تغییرات روالی مشابه گزارش حاضر داشته‌اند.

جدول ۸ - متوسط مبلغ اسمی و واقعی تراکنش‌های پردازش شده در پایا (هزار ریال)

ماه‌یانه	درصد تغییر	متوسط مبلغ واقعی هر تراکنش				درصد تغییر		متوسط مبلغ هر تراکنش			سامانه
		۱۳۹۵		۱۳۹۴		ماه‌یانه	سال‌یانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	
		مهر	شهریور	مهر	مهر			شهریور			
-۲/۸	۶/۵	۳.۲۴۰	۳.۳۳۲	۳.۰۴۲	-۲/۴	۱۶/۴	۸.۰۳۴	۸.۲۳۳	۶.۹۰۵	پایا	
۱/۵	۳۷/۵	۳۱.۳۴۰	۳۰.۸۷۴	۲۲.۷۹۲	۱/۹	۵۰/۲	۷۷.۷۲۲	۷۶.۲۹۱	۵۱.۷۳۷	دستور پرداخت واریز مستقیم	
-۳/۲	-۳/۲	۲.۵۸۲	۲.۶۶۸	۲.۶۶۵	-۲/۹	۵/۸	۶.۴۰۲	۶.۵۹۳	۶.۰۵۱	تسویه شاپرک	

نمودار ۳ - روند تغییرات تعداد تراکنش‌های پردازش شده در پایا (دستور پرداخت واریز مستقیم و تسویه شاپرک) طی یک‌سال اخیر - تعداد تراکنش‌ها از روندی صعودی، خطی و با شیبی بسیار ملایم، پیروی می‌کنند و تنها در برخی ماه‌ها نظیر اسفند، فروردین و همچنین در مهر رفتاری متفاوتی که ناشی از تغییرات فصلی است، مشاهده می‌شود.

نمودار ۴ - روند تغییرات مبلغ تراکنش‌های پردازش شده در پایا (دستور پرداخت واریز مستقیم و تسویه شاپرک) طی یک‌سال اخیر - مبلغ تراکنش‌ها نیز همچون تعداد آنها روندی صعودی دارد که در ماه‌های اسفند، فروردین و مهر، از تغییرات فصلی نسبتاً قابل توجهی برخوردارند.

۲-۳. شبکه تبادل اطلاعات بین بانکی (شتاب):

جدول ۹ - تعداد و مبلغ ماهانه تراکنش‌های کارتی شتاب

سامانه	تعداد (میلیون)		مبلغ (هزار میلیارد ریال)		درصد تغییر		درصد تغییر		
	۱۳۹۵		۱۳۹۴		ماه‌بانه	سالانه	۱۳۹۵		
	مهر	شهریور	مهر	شهریور			مهر	شهریور	
شتاب	۱.۳۳۴	۱.۴۲۵	۱.۶۲۴	۲.۲۱۷	-۷/۰	۱۸/۰	۱.۳۳۴	۱.۴۲۵	۱.۱۳۱
پایانه خودپرداز	۲۷۹	۲۹۹	۵۴۰	۶۷۲	-۶/۸	۷/۵	۲۷۹	۲۹۹	۲۶۰
پایانه شعبه	۵	۶	۱۶۳	۲۱۰	-۸/۴	۳/۰	۵	۶	۵
پایانه کیوسک	۱	۱	۰	۲	-۱/۹	۳۰۵/۰	۱	۱	۰
شاپرک	۱.۰۱۲	۱.۰۹۱	۸۵۸	۱.۲۱۲	-۷/۲	۲۰/۳	۱.۰۱۲	۱.۰۹۱	۸۴۱
سایر*	۳۷	۳۸	۷۲	۱۲۲	-۲/۳	۴۹/۰	۳۷	۳۸	۲۵

* شامل تلفن ثابت و تراکنش‌های غیرشاپرکی پایانه فروش، اینترنت و تلفن همراه

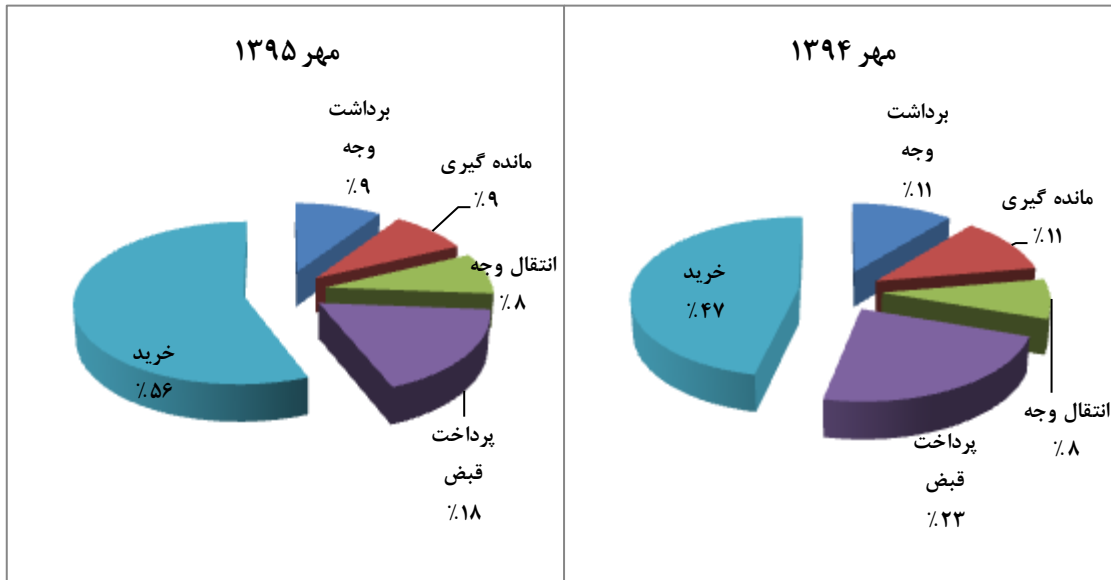
شبکه شتاب در مهر ۹۵ بیش از ۱,۳۰۰ میلیون تراکنش به ارزش بیش از ۲,۰۰۰ هزار میلیارد ریال را پردازش نموده که نسبت به مهر سال گذشته از رشد تقریبی ۱۸ درصدی برخوردار بوده است. با توجه به داشتن روندی مشابه طی ماه‌های گذشته، می‌توان دستیابی به ثباتی نسبی در این سامانه را استنباط نمود. از میان

پایانه‌های متصل به شتاب، بیشترین رشد سالیانه تعدادی و مبلغی به تراکنش‌های پردازش شده در پایانه کیوسک به ترتیب با رشد ۳۰۵ و ۴۲۰ درصدی، و کمترین رشد به تراکنش‌های پردازش شده در پایانه‌های شعبه و خودپرداز اختصاص دارد. (جدول ۹ و جدول ۲)

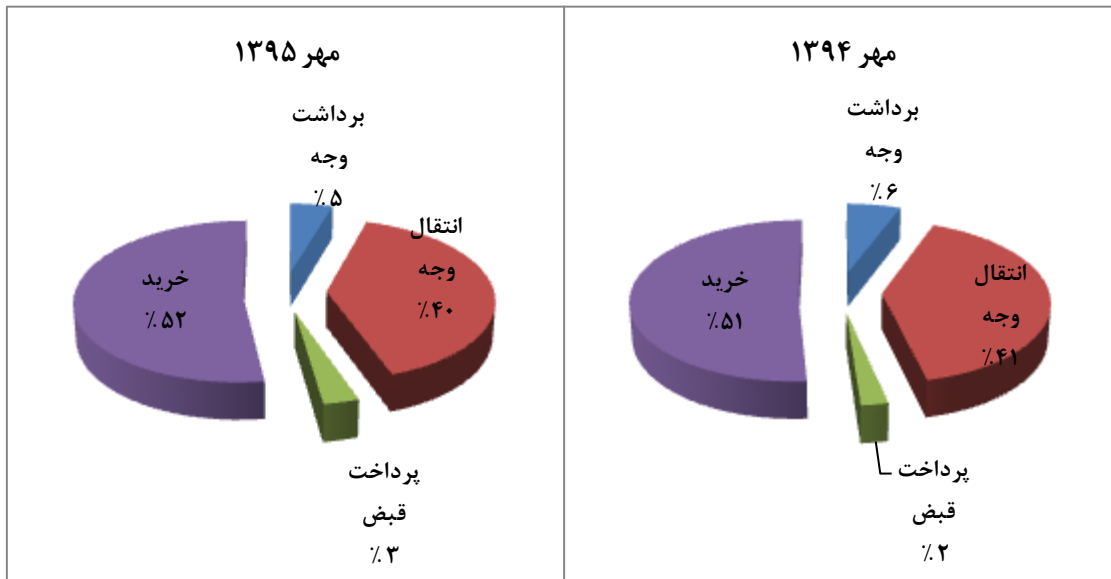
بر اساس تفکیک صورت پذیرفته در جدول ۱۰ و همچنین نمودار ۵، ملاحظه می‌شود مشتریان بانکی در سال ۹۵ نسبت به سال گذشته، رفتاری متفاوت از خود نشان داده و استقبال آنها از خرید با کارت بیش از برداشت وجه نقد بوده است. البته سیاست بانک مرکزی در دریافت کارمزد بابت عملیات مانده‌گیری نیز که از خرداد ۹۳ عملیاتی شده است از تعداد عملیات مزبور نیز کاسته است. با این وجود، مبلغ تراکنش‌های شتابی با توجه به نمودار ۶ به ثبات نسبی رسیده‌اند؛ تنها ۲ درصد از سهم مبلغی برداشت وجه و انتقال وجه کاسته شده که به سهم پرداخت قبض و خرید کارتی افزوده شده است؛ در ماه‌های گذشته نیز، چنین ثباتی مشاهده شده بود.

جدول ۱۰ - تعداد و مبلغ ماهانه تراکنش‌های پردازش و تسویه شده مشتریان غیربانکی در شتاب به تفکیک نوع خدمت

درصد تغییر		مبلغ (هزار میلیارد ریال)			درصد تغییر		تعداد (میلیون)			
ماه‌یانه	سالیانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	ماه‌یانه	سالیانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	
		مهر	شهریور	مهر			مهر	شهریور	مهر	
-۸/۳	۲۴/۴	۲۰۳۴	۲۰۲۱۷	۱۰۶۳۴	-۷/۰	۱۸/۰	۱۰۳۳۴	۱۰۴۳۵	۱۰۱۳۱	شتاب
-۱۱/۴	-۱/۶	۹۴	۱۰۶	۹۵	-۸/۴	۱/۱	۱۲۵	۱۳۷	۱۲۴	برداشت وجه
-	-	-	-	-	-۷/۵	-۱۰/۸	۱۱۴	۱۲۳	۱۲۸	مانده‌گیری
-۷/۵	۲۲/۵	۸۱۴	۸۷۹	۶۶۴	-۶/۲	۲۳/۰	۱۱۱	۱۱۸	۹۰	انتقال وجه
-۰/۶	۶۲/۴	۶۳	۶۳	۳۹	-۱/۴	-۱۰/۰	۲۳۶	۲۳۹	۲۶۲	پرداخت قبض
-۹/۰	۲۷/۲	۱۰۶۳	۱۰۱۶۹	۸۳۶	-۸/۴	۴۲/۰	۷۴۸	۸۱۷	۵۲۷	خرید

نمودار ۵ - تعداد تراکنش‌های پردازش و تسویه شده در شتاب به تفکیک نوع خدمت - مهر ۹۴ و ۹۵

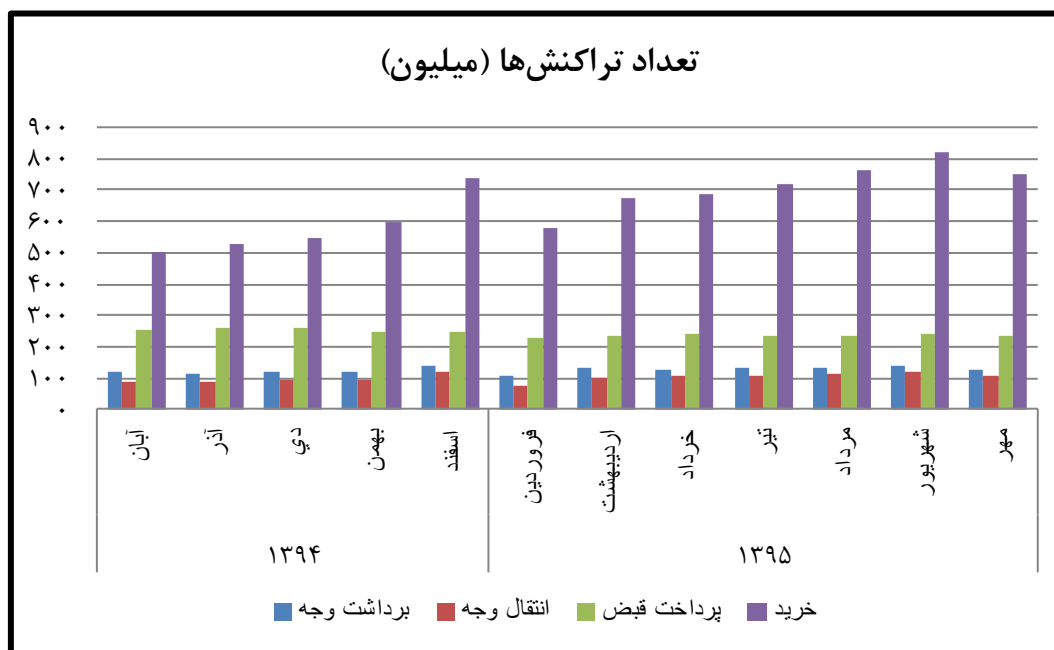

نمودار ۶ - مبلغ تراکنش‌های پردازش و تسویه شده در شتاب به تفکیک نوع خدمت - مهر ۹۴ و ۹۵

همچون ماه گذشته، متوسط مبالغ اسمی تراکنش‌های شتابی از رشد سالیانه ناچیز مثبتی برخوردار بوده‌اند، درحقیقت متوسط مبلغ هر تراکنش شتابی از قریب یک میلیون و چهارصد هزار ریال به یک میلیون و پانصد هزار ریال افزایش یافته است. با این وجود، متوسط مبالغ واقعی همچون ماه‌های گذشته رشد سالیانه منفی داشته‌اند.

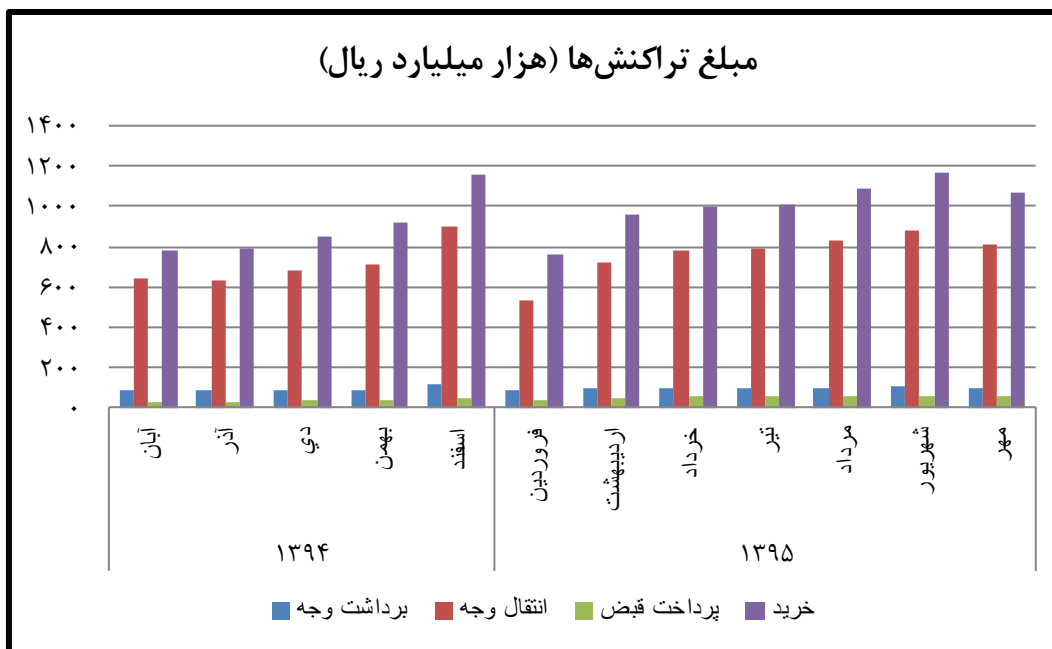
جدول ۱۱ - متوسط مبلغ تراکنش‌های کارت‌ی (هزار ریال)

درصد تغییر		متوسط مبلغ واقعی هر تراکنش			درصد تغییر		متوسط مبلغ هر تراکنش			سامانه
ماه‌یانه	سالیانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	ماه‌یانه	سالیانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	
		مهر	شهریور	مهر			مهر	شهریور	مهر	
-۱/۷	-۲/۴	۶۱۵	۶۲۵	۶۳۶	-۱/۴	۵/۵	۱.۵۲۴	۱.۵۴۵	۱.۴۴۵	شتاب
-۱/۶	-۲/۵	۸۹۳	۹۰۸	۹۱۶	-۱/۲	۶/۶	۲.۲۱۵	۲.۲۴۳	۲.۰۷۹	پایانه خودپرداز
۰/۵	۵/۴	۱۴.۹۰۹	۱۴.۸۳۴	۱۴.۱۴۹	۰/۹	۱۵/۱	۳۶.۹۷۵	۳۶.۶۵۴	۳۲.۱۱۸	پایانه شعبه
۳/۰	۱۷/۸	۱.۵۶۲	۱.۵۱۷	۱.۳۲۶	۳/۴	۲۸/۷	۳.۸۷۴	۳.۷۴۹	۳.۰۱۰	پایانه کیوسک
-۲/۲	-۲/۱	۴۴۰	۴۴۹	۴۴۹	-۱/۸	۶/۹	۱.۰۹۱	۱.۱۱۱	۱.۰۲۰	شاپرک

نمودار ۷ - روند تغییرات تعداد تراکنش‌های کارت‌ی به تفکیک نوع عملیات طی یک‌سال اخیر - همانطور که ملاحظه می‌شود بیشترین تأثیر پذیری نسبت به تغییرات فصلی در عملیات خرید کارت‌ی و برداشت وجه مشاهده می‌شود که در آخرین ماه سال ۹۴ جهش قابل توجهی رو به بالایی داشته‌اند: به‌طور تقریبی، ماهانه ۶۶۰ میلیون به خرید کارت‌ی، ۲۴۰ میلیون به پرداخت قبض، ۱۲۵ میلیون به برداشت وجه و ۱۰۰ میلیون به انتقال وجه، اختصاص داشته است (مشابه ماه‌های گذشته).

نمودار ۸ - روند تغییرات مبلغ تراکنش‌های کارت‌به‌کارتی به تفکیک نوع عملیات طی یک‌سال اخیر - در خصوص مبلغ تراکنش‌ها عملیات خرید و انتقال وجه نسبت به تغییرات فصلی، تاثیرپذیرتر بوده‌اند. به طور متوسط بیش از ۹۶۰ هزار میلیارد ریال به خرید کارت‌به‌کارتی، ۷۴۰ هزار میلیارد ریال به انتقال وجه، ۹۶ هزار میلیارد ریال به برداشت وجه و قریب ۵۰ هزار میلیارد ریال به پرداخت قبض اختصاص داشته است (مشابه ماه‌های گذشته).

۲-۴. شبکه الکترونیکی پرداخت کارت‌به‌کارتی (شاپرک):

جدول ۱۲ - تعداد و مبلغ ماهانه تراکنش‌های کارت‌به‌کارتی شاپرک

ماه‌یانه	سالیانه	مبلغ (هزار میلیارد ریال)			درصد تغییر		تعداد (میلیون)			سامانه
		۱۳۹۵		۱۳۹۴	ماه‌یانه	سالیانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	
		مهر	شهریور	مهر			مهر	شهریور	مهر	
شاپرک	۲۸/۷	۱۰۱۲	۱۰۹۱	۸۴۱	-۷/۲	۲۰/۳	۱۰۱۲	۱۰۹۱	۸۴۱	
پایانه فروش	۲۶/۷	۸۷۳	۹۴۹	۶۳۹	-۸/۰	۳۶/۶	۸۷۳	۹۴۹	۶۳۹	
اینترنت	۵۸/۷	۲۶	۲۸	۶۰	-۹/۴	-۵۷/۲	۲۶	۲۸	۶۰	
تلفن همراه	۲۲/۰	۱۱۴	۱۱۳	۱۴۲	۰/۱	-۲۰/۱	۱۱۴	۱۱۳	۱۴۲	

تعداد تراکنش‌های شاپرک در مهر ۹۵ بیش از یک میلیارد به ارزش قریب به ۱,۱۰۰ هزار میلیارد ریال بوده که نسبت به مهر سال گذشته، ۲۰ درصد رشد داشته است. در میان این تراکنش‌ها، تنها تراکنش‌های پایانه فروش با رشد تعدادی بیش از ۳۶ درصد، نسبت به مهر ۹۴ نمو داشته و تراکنش‌های اینترنت و تلفن همراه رشد بالای منفی داشته‌اند؛ این کاهش تعدادی به‌ویژه در خصوص تراکنش‌های اینترنتی بیشتر مشهود است. البته، با

وجود این رشد منفی، مبلغ تراکنش‌های اینترنتی حدود ۶۰ درصد رشد سالیانه داشته است (ماه‌های گذشته نیز چنین روندی مشاهده شده بود).

با توجه به رشد قابل توجه تعداد تراکنش‌های پایانه‌های فروشگاهی، متوسط مبلغ اسمی و واقعی آنها نسبت به سال گذشته کاهش داشته است که نشان از تغییر در رفتار مردم و استقبال بیشتر آنها از بانکداری الکترونیک حتی برای مبادلات خردشان دارد. لیکن، درخصوص پرداخت‌های پردازش شده در اینترنت و تلفن همراه شاهد رشد مثبت قابل توجهی در متوسط مبلغ هر پرداخت هستیم؛ به‌عنوان مثال، متوسط مبلغ اسمی هر تراکنش اینترنتی از هشتصد و هفتاد هزار ریال در مهر ۹۴، با بیش از سه و نیم برابر رشد در مهر ۹۵ به حدود سه میلیون و دویست هزار ریال افزایش یافته است.

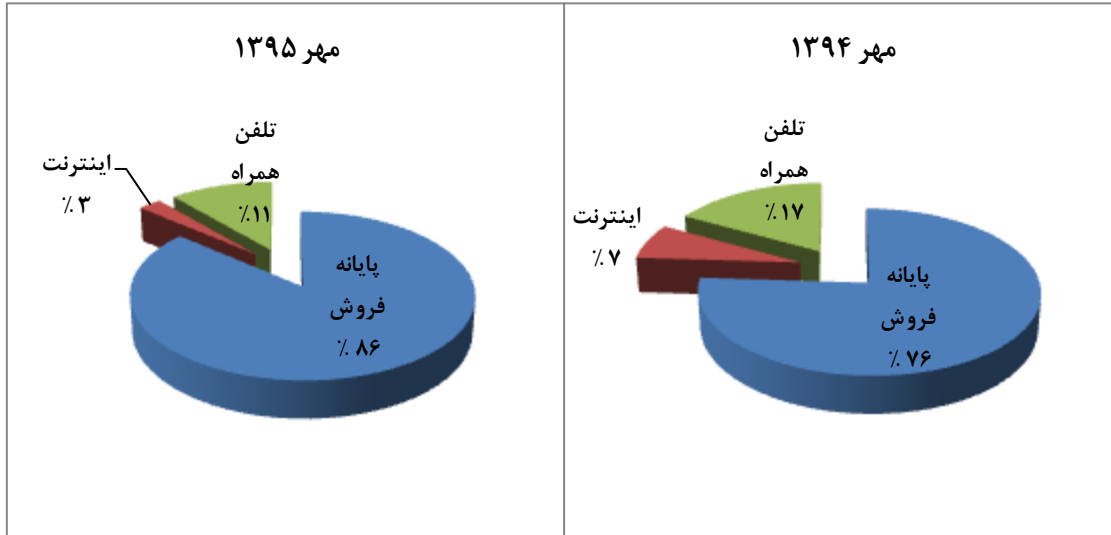
جدول ۱۳ - متوسط مبلغ تراکنش‌های شاپرک (هزار ریال)

درصد تغییر		متوسط مبلغ واقعی هر تراکنش			درصد تغییر		متوسط مبلغ هر تراکنش			سامانه
ماه‌بانه	سالیانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	ماه‌بانه	سالیانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	
		مهر	شهریور	مهر			مهر	شهریور	مهر	
-۲/۲	-۲/۱	۴۴۰	۴۴۹	۴۴۹	-۱/۸	۶/۹	۱۰۹۱	۱۰۱۱	۱۰۲۰	شاپرک
-۱/۳	-۱۵/۱	۴۶۹	۴۷۵	۵۵۲	-۰/۹	-۷/۲	۱۰۶۳	۱۰۷۴	۱۰۲۵۳	پایانه فروش
-۰/۷	۲۳۹/۰	۱۰۳۰۳	۱۰۳۱۲	۳۸۴	-۰/۳	۲۷۰/۴	۳۰۲۳۱	۳۰۲۴۱	۸۷۲	اینترنت
-۰/۱	۳۹/۸	۲۰	۲۰	۱۴	۰/۳	۵۲/۸	۵۰	۵۰	۳۳	تلفن همراه

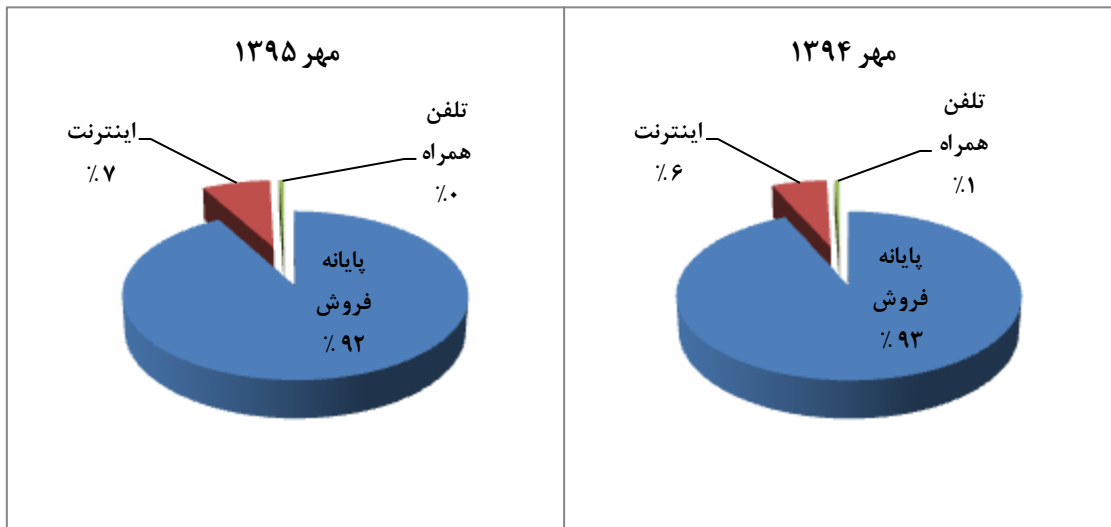
بر اساس تفکیک صورت‌پذیرفته در جدول ۱۴، نمودار ۹ و نمودار ۱۰ بر مبنای کانال‌های پردازش، مشاهده می‌شود در سال ۹۵ استقبال مردم از پایانه‌های فروشگاهی نسبت به سایر کانال‌های پردازش بیشتر بوده است؛ طوریکه نسبت به مهر سال گذشته، ۱۰ درصد از سهم تلفن همراه و اینترنت کاسته و به سهم پایانه‌های فروش افزوده شده است و بیش از ۸۶ درصد تراکنش‌های پرداخت کارتی در سال جاری به پایانه‌های فروش اختصاص دارد. درخصوص مبلغ تراکنش‌ها، لیکن تغییرات بسیار ناچیز است و ثبات نسبی درمقایسه با سال گذشته مشاهده می‌شود (روندی مشابه ماه‌های قبل).

جدول ۱۴ - سهم هر کانال پردازش از تراکنش‌های شاپرک (%)

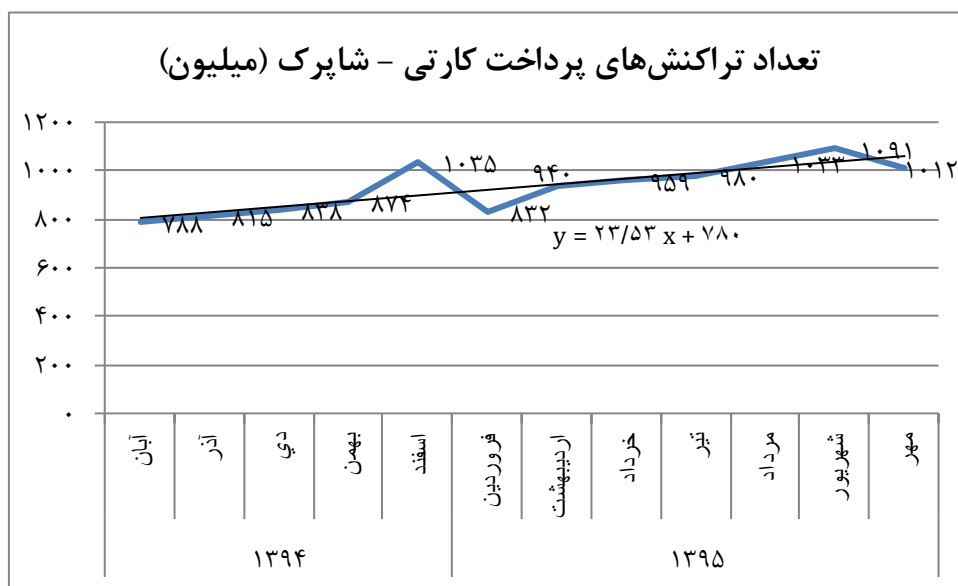
درصد تغییر		مبلغ			درصد تغییر		تعداد			کانال پردازش
ماه‌بانه	سالیانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	ماه‌بانه	سالیانه	۱۳۹۵		۱۳۹۴	
		مهر	شهریور	مهر			مهر	شهریور	مهر	
۰/۰	-۱/۵	۹۲/۰	۹۲/۰	۹۲/۴	-۰/۹	۱۳/۵	۸۶/۳	۸۷/۰	۷۶/۰	پایانه فروش
-۰/۹	۲۳/۳	۷/۵	۷/۶	۶/۱	-۲/۴	-۶۴/۴	۲/۵	۲/۶	۷/۱	اینترنت
۱۰/۲	-۵/۲	۰/۵	۰/۵	۰/۵	۷/۹	-۳۳/۶	۱۱/۲	۱۰/۴	۱۶/۹	تلفن همراه

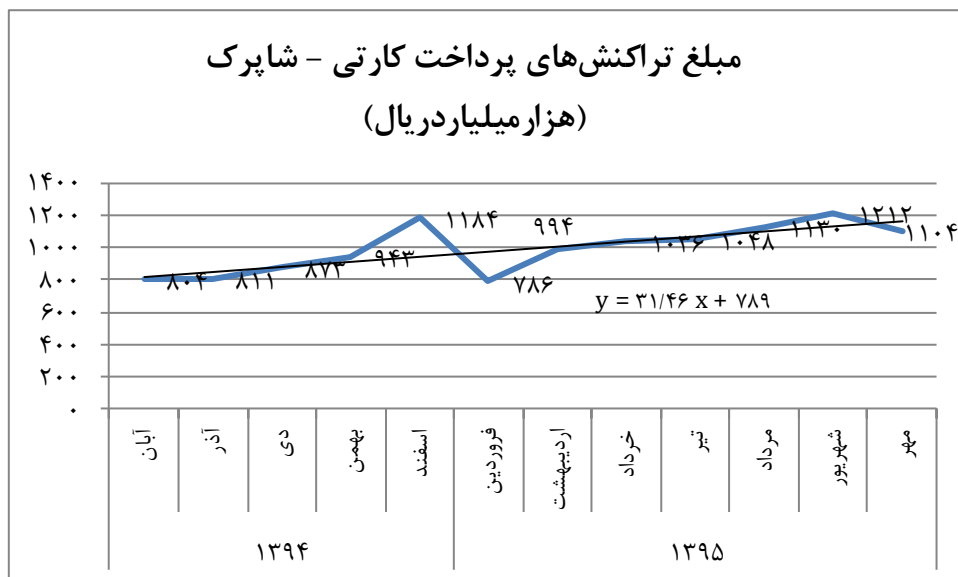
نمودار ۹ - تعداد تراکنش‌های پرداخت کارتی شاپرک به تفکیک کانال پرداخت

نمودار ۱۰ - مبلغ تراکنش‌های پرداخت کارتی شاپرک به تفکیک نوع تراکنش

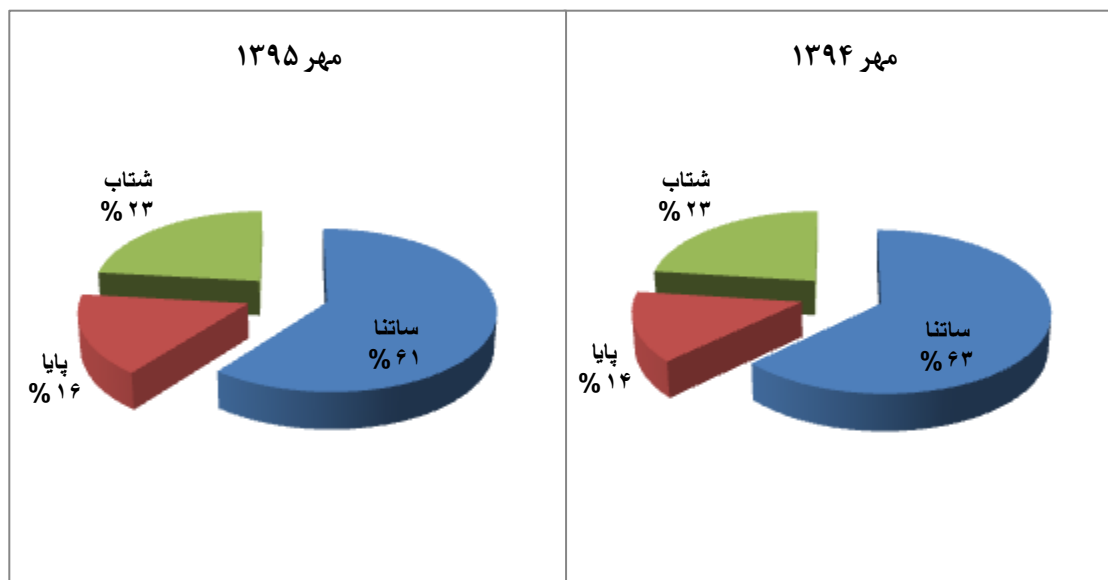
نمودار ۱۱- روند تغییرات تعداد تراکنش‌های پرداخت کارت‌ی شاپرک طی یک‌سال اخیر - به‌طور کلی روندی صعودی در تعداد تراکنش‌ها مشاهده می‌شود که در اسفندماه از افزایشی چشم‌گیر برخوردار بوده است. با توجه به آغاز سال تحصیلی درمهرماه، تغییرات فصلی در شهرپور نیز رشد مثبتی را در خرید کارت‌ی نسبت به ماه‌های گذشته نشان می‌دهد. بر اساس الگوی خطی برآورد شده، در هر ماه به‌طور متوسط حدود بیست‌وچهار میلیون تراکنش به تراکنش‌های ماه گذشته افزوده می‌شود.

نمودار ۱۲- روند تغییرات مبلغ تراکنش‌های پرداخت کارت‌ی شاپرک طی یک‌سال اخیر - روند صعودی مبلغ تراکنش‌ها مشابه روند تغییرات تعداد تراکنش‌ها بوده است. بر اساس الگوی خطی برآورد شده و بدون در نظر گرفتن تغییرات فصلی، به‌طور متوسط در هر ماه قریب ۳۲ هزار میلیارد ریال نسبت به ماه گذشته رشد داشته‌ایم.

۳. جمع‌بندی

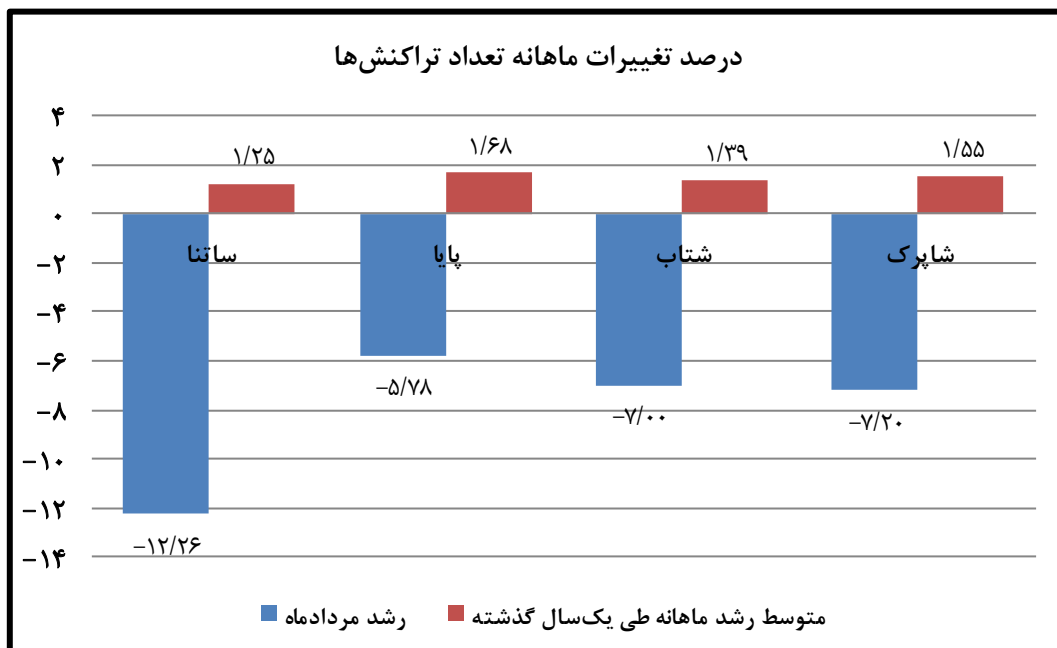
از ارزش کل تراکنش‌های پرداخت و تسویه شده توسط بانک‌ها و مشتریان غیربانکی در سامانه‌های ملی پرداخت، ۶۱ درصد به ساتنا، ۲۳ درصد به شتاب و ۱۶ درصد به پایا اختصاص دارند که در مقایسه با سال گذشته، ۲ درصد از سهم تراکنش‌های تسویه شده در ساتنا کاسته و به سهم تراکنش‌های پایا افزوده شده است.

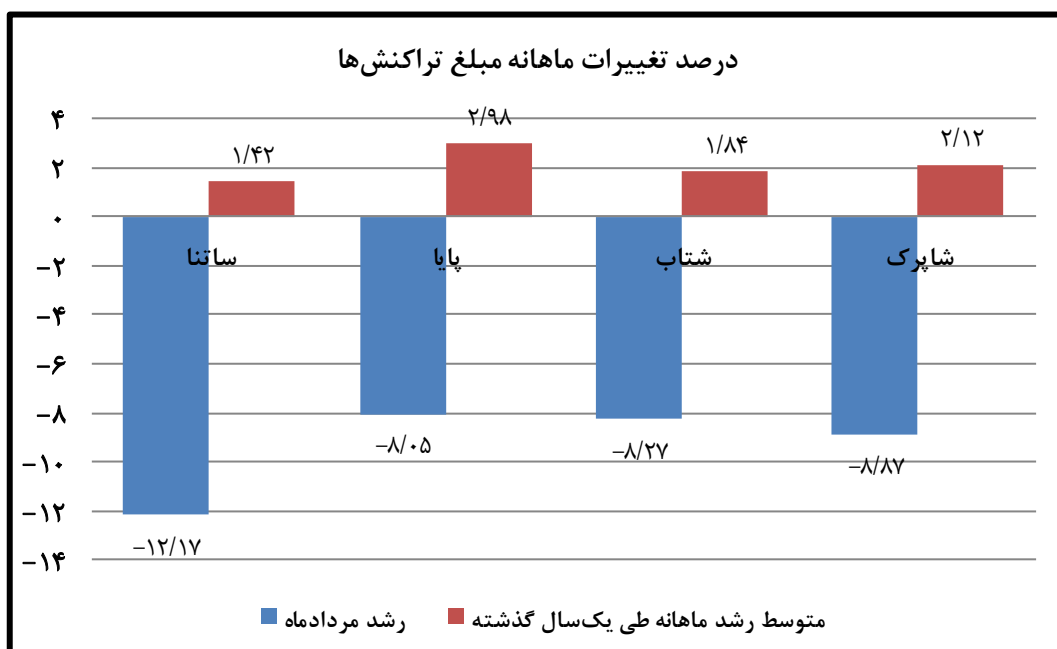
نمودار ۱۳ - سهم سامانه‌های ملی پرداخت از ارزش کل مبادلات الکترونیکی پرداخت شده در مهر ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵: (۱) ساتنا شامل تراکنش‌های بین بانکی، بین مشتری و تسویه مبادلات سیستم‌ها (۲) پایا شامل دستورپرداخت‌های واریز مستقیم و تسویه شاپرک و (۴) شتاب شامل تراکنش‌های مربوط به پایانه‌های فروشگاهی، تلفن همراه، اینترنت، خودپرداز، کیوسک و شعبه است.

همانطور که در نمودار ۱۴ و نمودار ۱۵ مشاهده می‌شود، در تمامی سامانه‌ها، رشد تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها در ماه جاری، از متوسط رشد ماهانه طی یک‌سال گذشته کمتر بوده است. بیشترین افت تعدادی و مبلغی به ساتنا اختصاص داشته است.

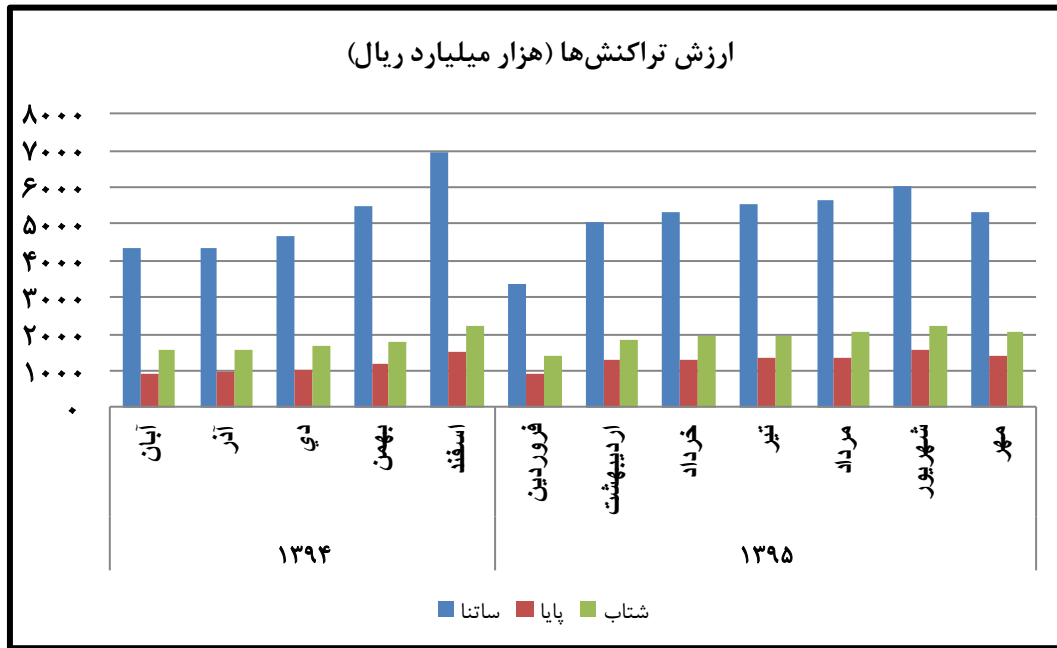
گزارشی از روند تغییرات ارزش تراکنش‌های سامانه‌های ملی پرداخت، طی یک‌سال گذشته در نمودار ۱۶ ترسیم شده است.

نمودار ۱۴ - درصد تغییرات ماهانه تعداد تراکنش‌ها در هر سامانه در مهرماه و مقایسه آن با متوسط رشد ماهانه طی یک سال گذشته

نمودار ۱۵ - درصد تغییرات ماهانه مبلغ تراکنش‌ها در هر سامانه در مهرماه و مقایسه آن با متوسط رشد ماهانه طی یک سال گذشته

نمودار ۱۶ - ارزش تراکنش‌های پردازش شده در سامانه‌های ملی پرداخت طی یک سال گذشته